

Міністерство освіти і науки України
Кам'янець-Подільський національний університет імені Івана Огієнка
Природничо-економічний факультет
Кафедра екології

Дипломна робота (проект)
бакалавра
з теми: **«ОЦІНКА РИНКУ ОРГАНІЧНОЇ ПРОДУКЦІЇ
В М. КАМ'ЯНЦІ-ПОДІЛЬСЬКОМУ»**

Виконала: студентка групи Еcol1-В17
спеціальності 101 Екологія
Моргун Марина Володимирівна

Керівник: Гордій Н.М., к.б.н,
старший викладач кафедри екології
Рецензент: Федорчук І.В., к.б.н.,
доцент кафедри екології

Кам'янець-Подільський-2021 р

ЗМІСТ

РОЗДІЛ 1 ОСНОВНІ ПРИНЦИПИ ТА ВИМОГИ ДО ОРГАНІЧНОГО ВИРОБНИЦТВА.....	4
1.1 Загальна характеристика органічної продукції.....	6
1.2 Екологічне маркування та особливості ринку екологічних продуктів.....	13
1.3 Класифікація екологічного маркування.....	17
РОЗДІЛ 2 МАТЕРІАЛИ ТА МЕТОДИКА. ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ ОРГАНІЧНОГО ВИРОБНИЦТВА В УКРАЇНІ.....	31
2.1 Переваги та недоліки органічного виробництва.....	31
2.2 Принципи органічного господарства.....	37
2.3 Техніка безпеки з охорони праці.....	41
РОЗДІЛ 3 РЕЗУЛЬТАТИ ДОСЛІДЖЕННЯ. АНАЛІЗ РИНКУ ОРГАНІЧНОЇ ПРОДУКЦІЇ В М. КАМ'ЯНЕЦЬ- ПОДІЛЬСЬКИЙ.....	46
3.1 Ринок фермерських продуктів.....	46
3.2 Виробники органічної продукції в місті Кам'янець-Подільський....	48
ВИСНОВКИ.....	52
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	55

ПЕРЕЛІК УМОВНИХ СКОРОЧЕНЬ

НТП – наслідки науково-технічного прогресу

АПК – агропромисловий комплекс

ЄС – європейський союз

ВСТУП

Підвищення ефективності сільськогосподарського виробництва при одночасному зниженні антропогенного навантаження на навколишнє середовище і природні ресурси можливо досягти на основі розвитку органічного виробництва як альтернативної моделі господарювання. На відміну від інших методів ведення сільського господарства, органічне виробництво засновано на використанні ресурсоощадливих технологій, мінімізації механічної обробки ґрунту та виключає використання синтетичних речовин. Пріоритетним напрямом для органічного сільського господарства є використання матеріалів і технологій, які покращують екологічну рівновагу в природних системах та сприяють створенню стійких і збалансованих агроєкосистем.

Органічне виробництво дозволяє реалізувати концепцію збалансованого розвитку агросфери за рахунок соціально-економічної, природно-ресурсної збалансованості і має на меті забезпечення суспільства безпечними та якісними продуктами харчування, а також збереження та покращення стану навколишнього природного середовища.

Актуальність теми. Актуальним є питання дослідження економічних і екологічних аспектів органічного виробництва для формування ефективної стратегії його розвитку, спрямованої на виробництво екологічно безпечної продукції, підвищення агроєкологічного іміджу країни і конкурентоспроможності сільського господарства на внутрішньому і зовнішньому ринках.

Вченими вже давно доведено, що основним фактором, який впливає на здоров'я та хороший стан, є правильне харчування. Під цими словами мають на увазі всі органічні продукти, без добавок та хімії. Органічність овочів проявляється ще до початку етапу урожайності – дозрівання. А саме у догляді на сільськогосподарській фермі. Фермери не використовують ніяких

хімічних добавок та мінеральних добрив для захисту, тільки природні компоненти. Це впливає не тільки на корисний склад продукту, але і на смак та масштабність урожайності.

Метою роботи є обґрунтування сутності органічного виробництва, проведення оцінки його переваг перед традиційним способом, визначення динаміки процесу екологізації сільського господарства, встановлення ефективності переходу на органічне агровиробництво.

Для досягнення поставленої мети необхідно було виконати наступні **завдання:**

- 1) ознайомитись з структурою потенційного ринку органічної продукції та дослідити вимоги до виробництва;
- 2) розглянути проблеми та перспективи виробництва органічної продукції;
- 3) ознайомитися з представниками і станом ринку органічної продукції в Кам'янці-Подільському;
- 4) вивчити основні економічні, соціальні та екологічні переваги розвитку органічного сільськогосподарського виробництва.

Об'єкт дослідження – органічне виробництво в м. Кам'янці-Подільському.

Предмет дослідження – перспективи розвитку органічної продукції в м. Кам'янці-Подільському.

Наукова новизна полягає в тому, що вперше проаналізовано ринок органічної продукції м. Кам'янця- Подільського.

Структура та обсяг роботи: дипломна робота викладена на 57 сторінках друкованого тексту та складається зі змісту, переліку умовних позначень, вступу, трьох розділів, висновків, списку використаних джерел, що містить 26 найменувань.

ВИСНОВКИ

Екологічна органічна продукція, безперечно, має стійкий платоспроможний попит на зовнішньому ринку, що зростає, конкурентні переваги у виробництві й при її збуті, формує конкурентний експортний потенціал країни в цілому. Тому даний напрям господарювання є перспективним і пріоритетним для підприємств аграрного сектору, також забезпечує їх конкурентоспроможний розвиток та зростання.

Екологічно чисті продукти повинні бути якісними, проводиться в екологічно чистих регіонах, не повинні містити модифікованих генів, вирощуватися згідно з рекомендованими технологіями, без зловживання добривами і стимуляторами росту.

На жаль, в житті ці вимоги дотримуються далеко не завжди. При покупці продуктів дуже важливо перевіряти ким, де і коли вирощені овочі та фрукти. Багато що може сказати і зовнішній вигляд, якщо овочі або фрукти виглядають неприродно, варто припустити, що для їх вирощування застосовувалися якісь хімікати. Треба пам'ятати, що виробники сільськогосподарських культур зацікавлені перш за все в отриманні прибутку, а не в екологічно чистих продуктах. Одним з найбільш частих порушень при вирощуванні овочів і фруктів є надмірне використання добрив, зокрема нітратів, які є природними стимуляторами росту і дозрівання для багатьох рослин. Звичайно, добрива необхідні, так як без підгодівлі жодне поле не зможе дати стабільні врожаї. В ідеалі, будь-якому полю або ділянці після збору врожаю необхідно дати 1 рік відпочинку, а це економічно не вигідно. Тому в справу йдуть мінеральні добрива.

Отже, по зазначених завданнях можна підвести підсумок:

1. До галузей органічного виробництва належать такі:

- органічне рослинництво (у тому числі насінництво та розсадництво);

- органічне тваринництво (у тому числі птахівництво, бджільництво);
- органічне грибівництво (у тому числі вирощування органічних дріжджів);
- органічна аквакультура;
- виробництво органічних морських водоростей;
- виробництво органічних харчових продуктів (у тому числі органічне виноробство);
- виробництво органічних кормів;
- заготівля органічних об'єктів рослинного світу

До органічного виробництва є такі вимоги:

- Використання зазвичай для переважно агротехнічних, біологічних, механічних і фізичних;
- використання таких методів, які оптимізують якість ґрунтів і все щозними зв'язано;
- використання меліоративних засобів мікробіологічного, рослинного чи тваринного походження та інших речовин;
- використання неорганічних засобів захисту рослин, тільки у випадках зазначених законодавством;
- заборона на повне використання мінеральних азотних добрив;
- проведення постій і регулярних заходів дезинфікації і очищення приміщень виробництв;
- використання насіння органічного походження крім тих які встановлені цим Законом; [3]
 - здійснення повного біологічного контролю за хворобами рослин.

2. Таким чином проведені дослідження показує, що Україна, маючи значний потенціал для виробництва органічної сільськогосподарської продукції, її експорту, споживання на внутрішньому ринку, досягла певних результатів щодо розвитку власного органічного виробництва.

Та існує низка проблем, що спричиняє повільний та однобічний розвиток органічного виробництва. Щоб їх подолати необхідно в першу чергу більш широке розповсюдження досвіду ведення органічного виробництва та просування органічної продукції на ринок. Для популяризації вживання органічних продуктів харчування та ознайомлення потенційних споживачів з їх перевагами потрібне широке використання всіх видів засобів масової інформації. Формування довіри споживачів до сертифікованої органічної продукції забезпечить зростання попиту на неї. Важливим моментом є також створення розгалуженої збутової мережі на внутрішньому та зовнішньому ринках.

Однак незважаючи на те, що Україна має значні проблеми, що стримують розвиток органічного виробництва, ця сфера економіки являється дуже перспективною через наявність в регіоні родючих чорноземних ґрунтів, міцні традиції сільськогосподарського та бажання основних гравців цього ринку створити необхідні інституційно-правові умови. Розвиток органічного сільського господарства буде сприяти покращенню економічного, соціального та екологічного стану, комплексному розвитку сільської місцевості та поліпшенню здоров'я населення.

3. На відміну від продукції представленої на ринку селянської продукції є виробники, продукція яких відповідає вимогам органічної і має відповідні сертифікати.

Одним з них є

- Клуб органічного землеробства
- Онлайн продуктовий магазин «ЕкоЛарець»
- Присадибне селянське господарство в с. Кадиївці, яке займається вирощуванням зелені та мікрозелені.
- Магазин здорового та органічного харчування. Еко маркет (м. Кам'янець-Подільський) «Едемський сад».

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Милованов Є. В. Органічне сільське господарство: перспективи для України / Є.В. Милованов // Посібник українського хлібороба за 2009 р.: наук.-практ. зб. Ін-ту рослинництва ім. В.Я. Юр'єва. Х., 2009. С. 257.
2. Міжнародна федерація органічного сільського господарства. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.ifoam.org/>
3. Сіренко Н. М. Органічні продукти харчування у забезпеченні продовольчої безпеки України: стан та перспективи / Н.М. Сіренко, Т.О. Чайка // Економіка АПК. 2012. №1. С. 43-48.
4. Офіційний сайт сертифікаційного органу «Органік стандарт» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.organicstandard.com.ua>
5. Камінський В. Органічне землеробство – шлях до продовольчої безпеки // Громадянське суспільство: електрон. версія журн. 2014. URL :<http://www.viche.info/journal/4161>
6. Офіційний сайт Органік стандарт. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.organicstandard.com.ua/ua/clients/19902694ffc96fd7070bc7d42edf308e>
7. Статівка А. Державне регулювання продовольчого ринку України в сучасних умовах / А. Статівка // Право України. – 2001. – № 10. – С. 29-32.
8. Бейдик Н. М. Формування попиту на продукцію органічного виробництва / Н. М. Бейдик // Свинарство. – 2009. – Вип. 57. – С. 132– 137.
9. Томашевська О.А. Органічне виробництво у світі: реалії та перспективи / О.А. Томашевська // Інноваційна економіка. 2013. № 6. С. 161-164.
10. Про продовольчу безпеку України : Закон України (проект) – ел. док., реж. дост. : <http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4>

11. Концепція державної Програми розвитку органічного виробництва в Україні [Електронний ресурс]. – Режим доступу : www.organic.com.ua.

12. Етапи розвитку органічного руху в Україні // OrganicInfo.ua [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://organicinfo.ua/etapi_rozvitku_organichnogo_rukhu_v_ukrajini.html

13. Філософія «органік» / <http://www.agrotimes.net/> Деловой аграрный интернет-ресурс. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.agrotimes.net/journals/article/filosofiya-organik>

14. Федерація органічного руху України, IFOAM. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: www.organic.com.ua

15. В Україні зростає ринок органічних продуктів / <http://udf.gov.ua/>: Український державний фонд підтримки фермерських господарств. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://udf.gov.ua/uk/node/135>

16. Капштик М. В. Нормативно-правове забезпечення органічного виробництва в Україні: проблеми та перспективи / М. В. Капштик // Агроекологічний журнал. 2012. №1. С. 25-31.

17. Грабак Н. Х. Виробництво екологічно чистих продуктів харчування – найперспективніший напрям агропромислового комплексу України / Н. Х. Грабак // Наукові праці Чорноморського державного університету імені Петра Могили комплексу «Києво-Могилянська академія». Серія : Екологія. 2012. Т. 206, Вип. 194. С. 126-131.

18. Мамалига С. В. Розвиток ринку органічної продукції в Україні / С. В. Мамалига, О. П. Глибока // Збірник наукових праць Таврійського державного агротехнологічного університету. 2012. №2 (28). Т. 1. С. 270-279.

19. Закон України «Про виробництво та обіг органічної сільськогосподарської продукції та сировини» від 03.09.2013, № 425-VII [Електронний ресурс] / Верховна Рада України. – Режим доступу : <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/425-18>

20. Журавель С. В. Особливості органічного землеробства на Поліссі [Електронний ресурс] / С. В. Журавель, Б. В. Матвійчук, Н. Г. Матвійчук // Збірник наукових праць ННЦ «Інститут землеробства НААН». 2011. Вип. 12.С. 8694. Режим доступу: <http://agriculture.kiev.ua/wpcontent/uploads/2011/04/13.pdf>.
21. Тіхонова Н. О. Формування категоріального апарату у сфері визначення різних типів харчових продуктів // Економічний аналіз. 2014. Т. 3, № 15. С. 191–196.
22. Про виробництво та обіг органічної сільськогосподарської продукції та сировини [Електронний ресурс] Закон України від 03.09.2014 № 425-VII – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/425-18>
23. Косар Н.С. Дослідження ринку органічних продуктів харчування України та напрями підвищення їх конкуренто спроможності [Електронний ресурс] / Н.С. Косар, Н.Є. Кузьо // Ефективна економіка. 2016. Режим доступу: <http://www.m.nayka.com.ua/?op=1&j=efektyvna-ekonomika&s=ua&z=4777>
24. Клуб органічного землеробства[Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.ifoam.org/>
25. Продуктовий екомагазин «ЕкоЛарец» [Електронний ресурс]. – Режим доступу:<https://ecolarec.com.ua/>
26. Магазин здорового та органічного харчування Еко маркет (м. Кам'янець-Подільський) «Едемський сад» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://edemsad-kp.business.site/>